



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum**

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de**

**Antverpiæ, 1649**

§.4. Apparente luce, dißipatae sunt tenebrae, fugeruntq[ue] bestiae, etiam in ipsa synagoga, idololatriæ, dedita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

sibi subditos exciperet ne miretis: nox erat, illis lux solis diuini deficiebat, vnde fera illa animalia vires haeritabant, liberè vagabantur, & cum homines cæci essent, eos quocumque lumbret abducebant. Proinde dum aliquid vides quod apud gentiles contigit obstupendum ex reuelationibus, prodigiis, euentibus admirandis, simulacra loqui, in eorum altaribus videre terribilia, demones ipsos signa dare gratitudinis & complacentiæ, minis terrene transgressores, nil hoc te moueat: Etenim illa demones operabantur quia (cum Diu. August.) liberi erant, liberè que vagabantur sicut bestia brutaque noctibus.

IX. Antichristus signa patrabit prodigiola. *Matt. 24. 24.*

Similiter tempore Antichristi signa dabunt adeo terribilia atque omnem rationem superantia, vt non pauci fideles scilicet sint eiciaturi; quinimo si fieri possent, & ipsi electi his laqueis innecterentur, vt ait ipsa veritas: *Dabunt signa & prodigia, vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Quid hoc te terreat, quod diabolus sic miserè decipiat gentiles, qui nunquam D-i cognitionem habuerunt, si tempore Antichristi plures ex illis sit decepturus, qui si dem habent? & nisi singularis diuinae providentiæ interueniret effectus, ipsi sanctitate primarij in errorem inducerentur: quia prodigia videbuntur obstupenda statim loquentur, videbuntur mortui resurgere & de tomulis prodire rediituri horum assertores errorum: sol in meridie obscurabitur, & media nocte lux apparbit splendidissima &c. Hæc idcirco sicut quis in illis etiam diebus animalia illa liberè vagabuntur, prout D. Ioann. in sua declarat Apocalypsi: *Post hoc oportet illum solui modico tempore.* Insuper & hinc intelligitur, quomodo heri possit id quod videmus, in nostro saeculo reperisse illos qui nonas illas Indiarum plagas detexerunt, in quibus adhuc nox illa durabat infidelitatis: quot visiones & stupenda quæque, quæ in templis idolorum passim fiebant: quænam Demones hominibus persuadebant adeo horrenda & contra omnem rationem! ita vt illis imponebant tali illos sinceritate pro Diis colerent, vt in nullo ex omnibus illis quæ requirebant, negligentes deficerent, etiam si suos peterent enecare filios sibi charissimos & offerre sacrificium: vti alius diximus. Itaque quamdiu mundus illa caruit luce, tamdiu ferocia illa animalia liberè vagabantur.

*Apo. 10. 3.*

§. 4. Apparente luce, dissipata sunt tenebrae, fugeruntq; bestia, etiam in ipsa synagoga, idololatria, deducta.

**P**orro oriente lumine & sole splendente: *Ortus est sol & incubitus suis collocabitur.* Et ubi nunc quid fuerit Christum in mundo nasci: *Ego sum lux mundi:* Et factum adimplere quod ait nos Pet. vobis promiserat: *Orietur vobis timentibus nomen meum sol.* Incipit Vates ista, hæc facta mundo nunciat: et quod ortus sit sol in mundo: *Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam, & habitantibus in regione umbra mortis, lux orta est eis.* Dicitur militi, & vates dicitur: *Ime quis est lux ista que nascitur? Puerulus natus est nobis & filius datus est nobis.* Quis est iste? Christus: *Ego sum lux mundi.* Proinde quædam primam in stabulo nascitur, mundum incipit illuminare, *Lucas celesti splendore circum-ingens: Claritas Dei circum fulsit illos.* Gentiles autem stellâ novâ, ipso ore clariore, quasi contentis acclamaret: *Illuminare illuminare Hierusalem: quia venit lux tua.* Hæc ex oriente luce aduerte prelor, qualiter bruta fugiant, secedant & ad sua spe sua se subducant, sic vt nullum eorum reperias.

9. 20

Malach. 4. 2. *Isai. 9. 1.*

Christus vt lux bestias dissipauit, id est demonum idololatriam. *Luc. 11. 9. Isai. 60. 1.*

Effectum hic considera Christi lucis diuinae singulare in quâ velocius eius luce concerritæ diffugiant bestia. Quid factum est de tot milibus & myriadibus idolorum? ubi nunc tam opulenta tam innumera idolorum, templa? in quibus nunc eorum audiuntur oracula? quo templum illud abiit Serapidis magni Dei Aegyptiorum in Alexandria orbis miraculum? templum Esculapy in Aegæa apud Ciliciam? domus illa Veneris nominatissima in Aphaca circa montem Libanum ad oram fluminis Adoni? Insignia & prodigiola templa à Romanis extracta, in quibus Demones colebantur, & in quibus suas petitionis suasque responsiones summa libertate proferebant, quibus etiam illos accipiebant quibus mundus non habuit scientia clariores? *Ortus est sol & congregati sunt &c.* Quam primum sol ille respicere: expende mysterium. Quanto tempore noctis illæ tenebræ perdurarunt? Multis horis. Et quanto tempore durauit illarum expulsio, atque bestiarum exterminatio? Momento temporis. Dum sol orientur quàm subito mundum illuminat vniuersum.

fum? *Ortus est sol* Quanto tempore durarunt in mundo tenebræ? Quanto tartaræ bestie per illam vagantur ibere? Quanto adorata sunt in templis & idolis? Quinque mille annis. Mutabantur monarchiæ, invertebantur regna, semper nihilominus perstabat florens Dæmonis imperium: quia semper nox erat.

Porrò animaduerte quanto tempore duraverit tenebrarum expulsiò quas temporis longitudo sic confirmauerat, & quanto tempore Dæmonum perduravit adbratio? Tanto solummodo quanto diuinus ille sol suos extendit radios: *Ortus est sol*. Dum Christus nascitur, clatosque lucis lux radios percipios diffundit Apostolos:

In *Isaiã*. *Ortus est sol. Sarapis in Alexandria* (sic D. Hieron.) & *Marna templum Gazæ* (erat autem Marna Deus Iupiter, quem eo nomine Paesthina Gazenses appellabant. In *Ecclesiã*: *Domini surrexerunt*. Admirabilem facti hic D. Hieronymus de hac re indutionem, quam in hæc verba concludit: *Dij quondam nationum cum bubo nibus & noânis in solu culminibus remanere uolunt. Vexilla militum crucis in figura sunt. Regum purpuras & ardentis diadematum gemmas patibulis alutaru pictura condecorat. In Ægyptia Sarapis Christianus factus est: Marna in Gaza manet inclusus, & euerfione templi Iupiter portitescit. De India, Perside, Æthiopia, monachorum quotidie turmas suscipimus. Deposuit pharicas Armenius, Iunani discit psalterium. Scythia frigora feruēt calore fidei. Getarum rutilus & flammæus exercitus Ecclesiarum circumfer tensoria, &c. Hoc unū ex ceteris operibus Deus diuino illi soli singulariter referuarat per Prophetas ante repromissum, Vatem produco Zachariam: In illa die erit fons patens domus Dauid &c. Et erit in die illa dicit Dominus exercituum: D. isperda nemina idolorum de terra & non memorabuntur ultra, & pseudoprophetae & spiritus immundum auferat de terra. Aduerte (monet D. Cyrillus) hoc operibus coplecti cū diffusis lucis Christi radiis per Euangelij sui prædicationem, in tantum se Dæmones subtraxerint, vt prodigiaceffarint quæ in templis suis operabantur, & ita obmutuerint vt iam non sit qui vel verbum loquatur. Quocirca Plurarchus Philosophus gentilis, sub Imperatore Trayano huius stuporem omnium aduertens librum composuit, quem inscripsit *De defensione oraculorum**

II. Zacharias hoc prædixerat.

Zac. 13. I. dicit Dominus exercituum: D. isperda nemina idolorum de terra & non memorabuntur ultra, & pseudoprophetae & spiritus immundum auferat de terra.

In c. 13. Zach. Aduerte (monet D. Cyrillus) hoc operibus coplecti cū diffusis lucis Christi radiis per Euangelij sui prædicationem, in tantum se Dæmones subtraxerint, vt prodigiaceffarint quæ in templis suis operabantur, & ita obmutuerint vt iam non sit qui vel verbum loquatur. Quocirca Plurarchus Philosophus gentilis, sub Imperatore Trayano huius stuporem omnium aduertens librum composuit, quem inscripsit *De defensione oraculorum*

10. Singulare omnino fuit illud Prophete Sophonie vaticinium, quod ex industria expendit D. Chryso. s. & D. August. b. *illucescet Dominus*

*super omnes gentes & adolebit omnes Deos gentium, & adorabunt eum unusquisque de loco suo omnes insula gentium.* Sic legunt illi, hoc quod nostra vulgata lectio scribit: *Horribilis Dominus super eos & attenuabit omnes Deos terræ, & adorabunt eum vrs de loco suo omnes in sula gentium.* Ad illa verba discursum scribit Euseb. Cæsariensis egregiū c. impletum illud (ait D. Athanasius. d. in Christo considera: *Quemadmodum enim sole presente tenebra nullam vim habent, sed ubi cūque lux circumfunditur, inde continuè proficiuntur: ita diuino superuentu verbi Dei non iam caligo idololatria valorem suum habet, sed quot. quod vique terrarū orbis partes illius. detrima illustrantur &c. Illucescet Dominus super omnes gentes, ait Propheta, & velut lux mundi illuminabit omnes. Quam sapienter edoctus est orbis hac luce illustratus Nunc hoc videmus, quod Isaias videndū prædixerat: *Replet a est terra scientia Domini, sicut aqua maris operientis.* Quam parum de Deo nouerat mundus? Quam parū cōprehendit Aristoteles? Quam breuis ac fœuicinctus Homerus: Quot Plato docuit errores? Quot ignorantis inuolutus Cicero? Quam longè aberrarunt Græci sapientes: Quam amentes existerunt Philosophorum Atheniensium antesignani? Deū non valuerunt cognoscere nec in sua essentia, & minus in suis personis, nec quod erat in sua æternitate nec qualiter in tempore cuncta dispouerit, nec eius intellexerunt opera, nec mysteria. Quin: o nec hominis cognoscere valuerunt essentiam, nec finem eius ad quem creatus, nec eius beatitudinem, nec boni malie viam ex integro: *Dicentes se esse sapientes stulti facti sunt* ait Apostolus. Alludens ad illud Vatis Hieremie: *Stultus factus est omnis homo à scientia.* Quid ais? Quid innuis? Illud quod Spiritus S. in lib. sapient, declarauit, quod Philosophi & infideles, quos vt sapientiores reuerbantur vt ostenderent se tales esse, magnos expeperint formare defectus in cognitione Dei contemplati & creaturas: verum vt erant tenebris inuoluti & suarum merito culparum lux illis ista celestis deficeret, in eo ipso, quo se sapientes esse conabantur ostendere, ea de causa in amentiam, prolapsi sunt: quia creaturas considerantes, illas in Deo crexerunt mille erroribus stupidi quo ad Dei, cognitionem: *De his qua videntur bona non potuerunt intelligere eum, qui est &c sed aut ignem aut aerem, aut gyrum stellarum Deos putauerunt.**

& Sophonis. Sopho. 2. 21. 2. Orat. 2. contra Iudæos tom 5. b Lib 18. de ciuitate. 33. & Latinus orat. contra quinque hereses. & in psal. 144. c Li. 2. de demonst. Fra. Emang. de monstrat 16. d Lib. de incarnat verb. Isa. 11. 9. IV. Philosophorum stultitia in Dei cognitio. ne. Ro. 1. 22. Hiero. 10. 14.

Hoc est quod Apostolus ait: *Dicentes se esse sapientes*

Isai. 11. 9 *sapientes stulti facti sunt. Nunc autem. Repleta est terra scientia omni, ut aqua maris operientis.* Plus in Dei scientia protegit anus vetaula pauperque pastor, quam omnes vniquam norunt Athenienfium Philosophi. Plura nunc nouit puer triennis quam tunc tota caecescentium seniorumque schola Philosophorum: In quo completum gaudemus illud eiusdem Prophetae: *Consultorum intelligat scientiam, & lingua balborum velociter loquetur, & plane.*

Qua tibi claritate puerulus prope infans, proloquitur: quis sit Deus, quod eius esse, quot personae, qualia sint eius opera natura, gratiae, gloriae? *Velociter loquitur & quam dilucide: & absque vllis metaphoris? Et plane.* Quid de Deo non nouit monacha molier illiterata? Quid intellexit tenera puella S. Catharina martyr inter tantam omnium mundi sapientium stans caeteram? Quid pueruli iustis & Pastor in confessa fenarum sapientissimorum? Iam videmus perfectè exterminatam idololatriam & impletum Isaiae vaticinium vt notat D. August. *Eleuabitur Dominus solus in die illa & idola penitus conterentur &c.*

Colof. 1. 28 *In illa die proiciet homo idola argenti sui, & simulachra auri sui que fecerat sibi, ut adoraret talpas & vesperiliones.* In illa die clara luce diuini tituli suis illuminata Dominus solus adorabitur vt Deus, & idola prorsus exalabunt: *Idola penitus conterentur.* Proh quanta gratia! Proh quale beneficium! Hæc est illa gratia, quam Deus nobis contulit: hoc est illud donum, quod lux ista celestis operata est: Hic est ille sui plendoris effectus, adeo eximius, ob quem perpetuis illi referre tenemur grattas, qui nobis hunc tam abundanter largèque distribuit: *Semper agentes gratias Deo patri qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarum &c.* Quam seipfos vehementer admirabantur ipsi Gentiles huius diuini luce solis illustrati, illas intrinsecas tenebras, quibus an ea Diabolus illos habuerat inuolutos? Et quanto pudore confusi videntes ineptias illas quas illis peruerserat faciendas adeo stultas? Eo modo quo tu quando te spectante, te decipi: *Aegyptius persuadetque id facias quod dum attenda reuoluis mente, fecisse te pudet, quodque in te tam clara ludum tibi fecerit.* Pterine potest (inquirebant) vt illa pro Diis adorauerimus adeo euidenter aliena necum ab omni diuinitate, sed & hominum astumatio-

ne? Impletur in illis Isaie Vatis oraculum, qui postquam dixisset qualiter lux illa diuina Christus oriretur in mundo, subiecit: *Et contaminabis laminas sculpilium argenti tui, & vellimentum conflabis auri tui, & disperges ea sicut immunditiam menstruata. Quod septuaginta vertitur: Et auferes idola deargentata, & deaurata minuta facies & disperges &c.*

Meminit historia tripartita quod dum Catholicas Imperator Theodosius mandaret Episcopo Alexandrino Theophilo, vt conuicta Gentilia: templa pessumdaret eorumque sculpilia, qua multa nimis erant, & variis horrendis atque impudicis figuris exposita, nec non diuersis metallis atque lapidibus conflatilia: compieuit Regis præceptum Episcopus, omnia in frustra comminuens & ex metallo sculpilio confecta sunt mille species vasorum, & ollarum in Ecclesiarum obsequium: Porro seruauit integrum atque illæsum Deæ Monachæ conflatile, quod asseruati insit, locoque publico proponi ne futuris retro temporibus negare possent Gentiles, tales fuisse Deos, quos olim adorauerant. Recordor autem (inquit Historiographus) quod Amonius Grammaticus olim idolorum sacerdos, à quo Adulescens Grammaticam didici, hoc permolestè tulerit, & quasi iniuriam habuerit, nobis quæcebat: nihil sic corda Gentilium vicerit, quam non contractum idolum Deæ Moxæ fuisse conseruatum. Nec illis fieri poterat aut dici aliquid quod grauiori illos rubore confunderet, quam illos eò ducere, & digito monstrare: Ecce quem vt Deum adorasti: Per hoc enim intelligebant quam extrema fuisset illa tenebrarum calamitas, sic vt illis dici poterit illud Apostoli ad Rom. *Quem fructum Pom habuissis in illis, in quibus nunc erubescitis? O Dei misericordia! qui sic nos illuminare dignatus est: Qui eripuit nos de potestate tenebrarum.*

Hoc igitur opus est, inter alia diuini huius solis opera præclariora, illuminare mundum, omnes idololatriæ tenebras exterminando: Opus singulare in sacris litteris reseruat, vsque dum appareret ille in mundo, velut propria virtuti infinitæ Dei omnipotentis, Dominus educturus Populum de Aegypto, præcipit agni sacrificium institui &c. Et limina ac postes domorum iungi conspergigue agni sanguine. Moriantur inquit Domus primogenita Aegypto.

ne? Impletur in illis Isaie Vatis oraculum, qui postquam dixisset qualiter lux illa diuina Christus oriretur in mundo, subiecit: *Et contaminabis laminas sculpilium argenti tui, & vellimentum conflabis auri tui, & disperges ea sicut immunditiam menstruata. Quod septuaginta vertitur: Et auferes idola deargentata, & deaurata minuta facies & disperges &c.*

Meminit historia tripartita quod dum Catholicas Imperator Theodosius mandaret Episcopo Alexandrino Theophilo, vt conuicta Gentilia: templa pessumdaret eorumque sculpilia, qua multa nimis erant, & variis horrendis atque impudicis figuris exposita, nec non diuersis metallis atque lapidibus conflatilia: compieuit Regis præceptum Episcopus, omnia in frustra comminuens & ex metallo sculpilio confecta sunt mille species vasorum, & ollarum in Ecclesiarum obsequium: Porro seruauit integrum atque illæsum Deæ Monachæ conflatile, quod asseruati insit, locoque publico proponi ne futuris retro temporibus negare possent Gentiles, tales fuisse Deos, quos olim adorauerant. Recordor autem (inquit Historiographus) quod Amonius Grammaticus olim idolorum sacerdos, à quo Adulescens Grammaticam didici, hoc permolestè tulerit, & quasi iniuriam habuerit, nobis quæcebat: nihil sic corda Gentilium vicerit, quam non contractum idolum Deæ Moxæ fuisse conseruatum. Nec illis fieri poterat aut dici aliquid quod grauiori illos rubore confunderet, quam illos eò ducere, & digito monstrare: Ecce quem vt Deum adorasti: Per hoc enim intelligebant quam extrema fuisset illa tenebrarum calamitas, sic vt illis dici poterit illud Apostoli ad Rom. *Quem fructum Pom habuissis in illis, in quibus nunc erubescitis? O Dei misericordia! qui sic nos illuminare dignatus est: Qui eripuit nos de potestate tenebrarum.*

Vide lib. Ludo. Gran. in Catech. p. 2. c. 2. VII. Monas. Dea reseruat ad memoriam stultitiam gentium.

Colof. 1. 28  
VI.  
Mirabatur conuersi gentiles, se ita in dei cognitione errasse

Exo 1. 12. *11* **Egyptiorum: Et in eum 7<sup>us</sup> Dies Egypti faciam iudicia: ego Dominus.** Primogenita Egypti sunt: nolite carnis peccata: hæc enim sunt, quæ primo generat, vel ea quæ regnant in mundo. *Omne quod est in mundo concupiscentia: & nis est* Peccatum destruxit Deos euerit & penitus extirpauit. *Adest D Hieronym.* aitque hæc apud Hieronymum celebrari traditionem: *nod ea nocte qua egressus est populus omnia in Egypto: empla te: fructa sunt sine motu terre, sicut adu fulminum.* *manf* Et eleuabatur solus Dominus: *Ego Dominus.* ad quæ ait Ca' eran. *Apissimise nominat supremum* *Dioum à quo omnia habent esse, à quo omnia pendunt in proprio esse, in actione exterminatrice primogenitorum & Deorum Egypti.* Nec non VIII. Hebræorum est traditio, omnia Egypti sculpturæ idola ex lapide tunc fuisse confecta & in puluerem cineremque resoluta. Constatilia uero ex ligno Egypti omnia diffracta & aperta, & sicut alia in puluerem resoluta: *Ærea uero liquefacta & fluida euerunt inftar stagui.* Etenim ostendere tunc Dominus uoluit se uerum esse Deum & omnipotentia suæ monstrare uirtutem in ta sunt. euerit adis omnibus illis adolis finemque imponendo idololatricæ. Argumentum hoc cum sapienter tum e legantem prosequitur Ludouic. Granat. insuper ea occasione multos conscribit discursus in quibus ille omine, in quo uentilat illud quod in Iudæis ipis conspiciuntur.

*IX* Nulla natio in orbe terrarum ab ipsis mundi incunabulis inclinata magis atque dedita fuit idololatricæ quam Iudæorum synagoga. quæ quæmodum Propheta Hieremias confert amorem, quo simulacra prosequuntur onagro siluestris, ultra modum impudico: Tempore namque quo libidine exærit uax ipum masculum femella inuestigat: Quocirca uenatores, eum tanto petentia libidinis uento procurrat insaniens, laqueos, illi tendunt delosumque capiunt. Hic est uerbum illorum sensus: *Vide uini tuas &c. Cur sor lenis &c. Onager assuetus in solitudine, in desiderio anima ne astraxit uentum amoris sui. Nullus auerit eam &c.* Vi enim asina siluestris, quando tutore libidinis exardescit, nulla potest ratione detineri: sic & synagoga inardescit in querendis adorandisque idolis ut nihil sit quod eam possit procurtenteum derinere: non captiuitates, non pestes, non alia grauissima supplicia, quibus illam Deus idcirco puniebat.

Eandem ob causam comparat etiam illam

Oseas uacæ la seicienti tauri desideranti copulam, quem estuans cæca uie persequitur: *Sicut uacæ lasciuens declinavit Israel.* His uerbis amorum illum tangit furiosum, quod capiti vitulum adorarunt, qui semper eorum inhaerit uis e ribus inextremabilis. Contigit hoc eo modo: Ut enim ait Hieremias, in quolibet angulo, in quolibet monte excelso & sub qualibet arbore frondosa erexerant altaria, in quibus hostias Diis suis immolarent. Tandem declarat hoc ipsum Deus, synagogam sub nomine meretricis insimulans: qua nulla dari poterat inhonestior: etenim nulli rei grauiorem adhibuit operam, nihil habuit in uotis oprabilius, nihilque censeuit sibi suauius, quam idola conquirere, illisque se tradere famulam: & de his uaria scripturæ loca testantur.

Quantamlibet Deus conferret diligentiam, quasi spatio duorum millium annorum, non tamen ab illo amore atque idolorum adoratione synagoga desertuit; ueniente autem Christo hæc omnia eam manu misisse conspiciuntur: Nec enim uillus nunc Iudæus inuenitur idololatra, nec qui constatilia habeat auri, uel argenti, nec qui vitulos erigat atque uorum imitatus exemplum. Quæ huius rei ratio? Quis nemine adhortante, ab illa ueteri, quam tantopere sequebantur, illos consuetudine retrahit: eum quidquid Dominus egit, numquam eos ad hoc potuerit adducere. Hæc est, quam prædiximus, causa eo quod diuinus ille sol taliter mundum illuminarit tamque efficaciter idololatricæ tenebras eliminarit, ut ipsi etiam Iudæi infideles, in hoc tuerentur illuminati & præclaram sanè uideimus impletam prophetiam, qua Dominus per Prophetam Oseam synagogam sub nomine adulteræ meretricis alloquitur: *Dies multos expectabis me. Non fornicaberis, & non eris uiro sed ego expectabo te.* Quasi dicat, id quod ad hieretam in synagoga uideamus impletum, quæ semper Messiam præstolatur, similiter & Deus illam, disponens, ut eius non deleatur generatio. Non est cum legitimo sponso suo Deo: *Non eris uiro.* Quia illum abiurauit, sed nec adulteris proca polluitur, id est idolis: his enim omnibus nuntium renuit, itaque nec legitimo gaudeat marito Deo scilicet uero nec uoluptate fruatur, quam olim ex idolorum hauriebat adoratione, quæ tanto colebat affectu & libidine ut ab eis nullatenus auelli potuerit, hæc omnia diuino adscribamur soli, qui proinde iure merito dicere potest, *Ego sum lux mundi*

*X.*  
Irerum  
vacæ  
lasciuenti.  
*Ose. 4.*  
*Hiere. 2.*  
*20.*  
*Eze. 16.*

*XI.*  
Deinde  
meretrici.

*XII.*  
Aduer  
niente  
Christo  
nullus in  
uenitur  
Iudæus  
idolola  
tra.

*Ose 3. 3.*



O quanta hęc misericordia ! Ea de causa peccatores illi soluimus gratiarum actiones: *Semper gratias agentes &c. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum.*

§. 5. *Lux dicitur mundi : cum non tantum lucem suam extendat ad Iudeos, sed ad omnes mundi nationes.*

*Orat. 2. contra Iudeos. Iean. 1.*

**L**ux mundi. In hoc ipso opere, quod diuinus ille sol operatus est considerat D. Chrysof. & aliud quod Dominus fecit dū de seipso dicit: *Ego sum mundi.* Et ipse est quod D. Ioa. in exordio sui Euangelij proposuerat, *illuminat omne hominē ueniēte in hunc mundū.* Lux mundi quę omnes mundi mortales illuminat. Occidit sol, quādo homo peccauit. Mundus enim (id est humana natura) in nocte mansit tenebrosa. Verū quia iustū non erat, ut Deus nihil in illo haberet, locum sibi delegit angustum & paruum uelut exiguum cubiculum ad quod se reciperet. Hoc autem populus erat Iudeorum de quo cecinit Dauid: *Notus in Iudea Deus: exterat omnes nationes in nocte tenebrosa atque tenebris dereliquit inuolutos, ut ante diximus.* Hoc est quod ait Apost. ad Lycaonenses, dum illis exponit tenebras quibus tenebantur obf-

*Psal. 79.*

*Ab. 34. 15.*

*si: Qui in prateritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi uias suas.*

**I.**

Elegit sibi familiam Abraham eiusque posteror, & hos quidem non omnes sed eos solummodo, qui rectā linēā descenderent ex Isaac & Iacob, quibus lucem suam communicauit: Ceteras autem nationes dimisit ut suis vacarent, frānaque darent cupiditatibus, & sicut, qui in tenebris ambulant, in horrenda corruerūt precipitia, ut antea uidimus: Hic solummodo populus luce fruebatur amāniori. Hoc est autē illud beneficiū quod tantopere Dauid exaggerat: *ui annuntiat uerbum suum Iacob, in iustitias & in*

*Ps. 147. 19.*

*diuisa sua Israel. Non fecit taliter omni nationi,*

*9 ap. 27. & 18.*

*Et iudicia sua nō manifestauit eis. Veruose percipendū Salomon benedictum illud quod Dominus populū dignatus est inter Aegyptios captiuū: Dū enim obscurioribus terra Aegypti tenebris ob-*

*Exod. 10. 22.*

*nubilabatur, sic ut palpabiles essent (Tenebra tā densa ut palpari queant. Facta sunt tenebra horribiles in uniuersa terra Aegypti) quibus percussis miserabiles Aegypti in mille precipitia casusque corruiebant: Solummodo in angusto illo loco, in quo morabatur Israel: lux effulgebat*

illique tantum illuminabantur: *ubi habitabant filij Israel lux erat.*

Id quod factum est in luce illa corporali, factum est & in spiritali. Cum enim mundus uelut Aegyptus perturbata tenebris inuolueretur caliginosis, suo tantum populo Deus suam comunicabat lucem cumque illustrabat: Vt autem Christus in mundum uenit, orbem illuminat uniuersum: *Ego sum lux mundi.* Hęc lux non terminis Iudææ conclusa tenebatur; quinimo prodit seque extendit, uelut lux solis, ab oriente usque ad occidentem, complens illud Patris celestis oraculum: *Parum est ut sis mihi seruus ad suscipiendās tribus Iacob, & facies Israel conuerendas. Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terra &c. Reges uidebunt & conuergent Principes &c. Nisi tunc hoc tibi, fili mi, exiguum est, reparatorem te esse tribuum Israel, quę in Aegypto corruerant: Ad hoc enim missus est Moyses atque ad hoc accessit Iosue, qui illos introduxit in terram promissionis heredes: Et hoc similiter Dauidi commendatum est vnicę eorū gubernatori ad hoc a Deo electo: *Pascere Iacob seruum suum & Israel hereditatem suam.* Totum oportet te mundum a casu in quo totum genus humanum detinetur, erigere. Opus quippe proprium hoc est diuinę omnipotentię nec non spargere oportet te lucem nedum per solam Iudæam. Sed per orbem uniuersum. *Usque ad extremum terra.* Quatenus Reges ac Principes, qui cum populo suo cæca illa idololatrię nocte opprimuntur ex hoc tandem misero resurgant infortunio, ac cognoscant te, teque adorent: *Reges uidebunt & conuergent Principes & adorabunt &c.**

*Isa. 46. 6*

*11.*

*Implerit*

*Isa. 42. 7*

*Non tunc*

*Ps. 77. 31*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*

*Non tunc*